

- הגליון השבועי של קהילת מכון -

יגדיל תורה

גליון מספר: 8

שבת פרשת כי תצא

העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

מה חידשה תורה בבן סורר ומורה

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

בתחילת הפרשה מופיע דין בן סורר ומורה, וכמו שנאמר:

כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ.. וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקֹמוֹ.. וּרְגָמֻהוּ כָּל אַנְשֵׁי עִירוֹ בָאֲבָנִים וָמֵת וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ:

פרשה זו מיוחדת במינה, שכן מבואר במסכת סנהדרין (עא ע"א): "בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב - דרוש וקבל שכר".

למרות הסבר זה שנתנה הגמרא, מ"מ קשה, למה כתבה התורה דין שלא נמצא כלל?

הכלי יקר מתרץ שהתורה כתבה דין זה בכדי שישמעו הבנים פרשה זו ויגרם להם פחד ויראה, ולא יעשו כדבר הרע הזה ויכבדו את הוריהם. דבר זה מדויק ממה שכתוב: "וכל ישראל ישמעו ויראו".

אך לפי זה קשה, מדוע כתוב "וכל ישראל ישמעו", לכאורה היה צריך להיות כתוב "וכל הבנים ישמעו", שכן המגמה כאן היא להפחיד את הבנים שלא ימרדו בהוריהם?

על כך מבאר הכלי יקר, שהסיבה שכתוב "וכל ישראל" משום שיש כאן מוסר נפלא לכל עם ישראל, שהרי כל ישראל נקראו "בנים" (כמו שכתוב בפרשת ראה: "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם").

ובגלל החשיבות הגדולה שהקב"ה נותן לישראל שהם כבניו, יש לחוש שמא יסמכו על זה ויאמרו שמאחר שאנחנו בניו, א"כ בודאי גם אם יהיו בנים סוררים לא יכעס הקב"ה וירחם עליהם כרחם אב על בנים, ויוותר להם כדרך האב שמוותר לבנו, ויאמרו שהקב"ה וותרן.

לטענה זו רמז משה רבנו באומרו: "בניו מומם" (דברים לב, ה) – רוצה לומר, שמכך שהקב"ה קראם בניו זהו המום שלהם משום שדבר זה גרם להם לסמוך על כך ועשו עבירות חבילות חבילות מתוך בטחון באביהם שלא ימסרם ביד מידת הדין.

>> המשך הדבר תורה בעמוד האחרון >>

זדונות נהפכות לזכויות

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

בימים אלו, הננו ניצבים בעיצומו של 'חודש הרחמים והסליחות' הלא הוא חודש אלול. אנו נזכרים בלב דואב בחטאים אשר פצעו את נשמתנו במהלך השנה החולפת ומיד צפה במוחנו וליבנו ההכרה העמוקה בזרותו של החטא לנפשנו, בצירוף רצון לתקן את אשר עיוותנו ולשוב בתשובה שלימה. אנו חשים שהחטא המכאיב הינו כמו כתם קטן שאנו חפצים לנקותו ולהעלימו מעל במת חיינו. אך האם זה אפשרי? ה   אם אפשר למחוק את העבר?

נעיין בדבריו הנפלאים של ריש לקיש אחד מבעלי התשובה הגדולים ביותר שידעה אומתנו ונדלה מתוכם יסודות נכבדים וחשובים לעניין זה:

והאמר ריש לקיש: 'גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות' (יומא פו:)

וביארו חז"ל שהתשובה עליה מדבר ר"ל היא תשובה מתוך הזדהות גמורה ושינוי אישיותי מקיף, המכונה בספרינו הקדושים תשובה מאהבה. וצריך להבין, מדוע בכוחה של תשובה מאהבה "למחוק" את עברו של האדם עד כי כל זדונותיו של האדם נהפכות לזכויות?! כיצד כל המעשים הרעים שעשה האדם הופכים בעצם למעשים טהורים וטובים.

הרב דסלר זצ"ל בספרו מכתב מאליהו (ח"א, עמ' 71), מסביר שבאדם ישנם תכונות טבעיות שקיימות בו מעת הורתו, ובידו נתונה ההחלטה האם לקחת את כוחותיו ותכונותיו אל מקום טוב וטהור, או שמא להוציאם אל הפועל בצורה שלילית שבאה לידי ביטוי בדמות של חטא מעיב. אכן לעיתים רבות אנו בוחרים בדרך הפעולה השלילית ומבטאים את כוחות נפשנו בצורה לא טובה.

אלא שהוענקה לאדם מתנה עליונה וחשובה- תשובה מאהבה. כאשר האדם שב מתוך הזדהות גדולה ולא מתוך יראה כזו או אחרת, הוא בעצם מבין שכל כוחותיו הגנוזים הינם טובים וישרים, וממילא דרך התשובה אל כבוד ה' היא טבעית עבורו.

לאחר ההכרה העמוקה הזו חש האדם בצורה פנימית ועמוקה כיצד כל החטאים שבהם חטא במהלך חייו, הינם בעצם הוצאה שלילית של הכוחות והרצונות שלו, שמנוגדים לטבעו הפנימי ולנשמה האלוקית שנטעה בקרבו.

מתוך הצער העמוק על חטאיו השונים האדם שב בתשובה, ומחליט לתקן את אשר עוות מתוך רצון כנה וטבעי- לחזור למצב התקין והבריא ולהוציא את כוחותיו אל הפועל בצורה הנכונה והראויה ביותר, שעולה בקנה אחד עם כל מגמות הטוב שמופיעות בעולמו של א-לוקים.

במצב שכזה, לאחר ששב האדם בתשובה ותקן את אשר עוות, עד כי היפך את רצונותיו הכמוסים ביותר לצד הטוב והיושר- הוא יכול להתבונן אחורה, אל עברו בצל החטא, ולזהות כיצד החטאים והמעשים השליליים היו בסך הכול תחנות בדרך אל התיקון השלם. כיצד כל אלו הובילו אותו אל התובנות הפנימיות שהעניקו לו לבסוף את התשובה העמוקה שאליה הוא זכה. במצב שכזה יוצאים החטאים מגדר "כתם" בעברו של החוטא והופכים להיות חלק מהמדרגות שהובילו לבסוף אל הטרקלין הנכסף. החטאים הופכים להיות זכויות.

וכאן ראוי לעמוד על נק' חשובה. אין כוונתנו בדברים האמורים עד כה לומר שהחטא במהותו הוא טוב ח"ו. בוודאי שהחטא הוא תוצר של בחירות שגויות ושליליות של האדם. אולם כאשר האדם זוכה לתקן את עומק רצונו ולשוב מאהבה גמורה לקונו, הוא מהפך החטא הכעור לשלב חיצוני בדרך אל השלימות. יה"ר שנזכה לשוב בתשובה שלימה ולהפוך את כל זדונותינו לזכויות טהורות

כיסא שהדליקו עליו נר בערב שבת

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

מהו גדר "מניח" שיוצר בסיס לדבר האסור?

שבת דף קמב עמוד ב

האבן שעל פי החבית – מטה על צדה והיא נופלת. היתה בין החביות – מגביה, ומטה על צדה והיא נופלת. מעות שעל הכר – מנער את הכר והן נופלות. גמרא. אמר רב הונא אמר רב: לא שנו אלא בשוכח, אבל במניח – נעשה בסיס לדבר האסור.

בגמ' מבואר, שאם הניח את האבן על החבית, נעשית החבית בסיס לדבר האסור. ונחלקו הראשונים מהו גדר "מניח":

רש"י – אפילו אם הניח את האבן רק כדי שתהיה על החבית בכניסת השבת, נקרא מניח, ונעשית החבית בסיס לדבר האסור, ואע"פ שהיה בדעתו ליטלה במשך השבת.

ר"ת, **ספר התרומה, סמ"ג, מ"מ** – דוקא אם הניח על מנת שתהיה האבן שם כל השבת, נעשית החבית בסיס לדבר האסור.

המ"ב (כא) כתב שגם לשיטת התוספות יש להקל דוקא אם הדרך היא שלא להשאיר את המוקצה לכל השבת, או שחשב בפירוש לסלקו בתוך השבת. אך אם הניחו בסתם על דעת שיהיה שם בשבת (אף שלא חשב בפירוש שישאר לכל השבת) – נעשה בסיס לדבר האסור לכולי עלמא.

עוד כתב **המ"ב** (כב), שאם דעתו היתה שישאר החפץ עד בין השמשות של צאת השבת – יש להחמיר, כיון שבין השמשות ספק לילה.

תרומת הדשן – דוקא כשהניח בערב שבת, אך אם הניח ביום חול, נקרא שוכח, שכן מוכח מדברי רש"י "ששכח האבן עליו בין השמשות".

הב"י כתב שאמנם ראייתו טובה, אך לפי זה יש להקל אף אם הניח בערב שבת, אם לא הניח בבין השמשות ממש.

אם הונחה האבן על החבית לפני השבת בכוונה, ואח"כ נפלה מעל החבית בשבת, האם מותר מעתה לטלטל את החבית?

רמב"ם – אסור לטלטל את החבית גם אם נפלה האבן בשבת, כיון שהחבית נעשתה בסיס לדבר האסור.

הב"י דייק, שמ"מ אם הונחה האבן בשבת עצמה, ונפלה בשבת – מותר לטלטלה, כיון שאין מוקצה לחצי שבת.

השו"ע פסק בסתם **כרש"י**, ובשם יש אומרים כתוספות.

והמג"א (ז) **והמ"ב** (כא) כתבו, שבמקום הפסד יש לסמוך על המקילים. והמנוחת אהבה (ח"א עמ' שמ) כתב, שרק במקום צורך גדול יש להקל.

מעשה בבעל אולם שהדליק נר על כסא, ודלק עליו כל זמן בין השמשות, ואח"כ בא גוי ועירב את הכסא הזה עם שאר הכסאות. האם מותר להשתמש בכסאות אלו בשבת?

החזון עובדיה (ח"ג עמ' קלג) דן בשאלה זו. לכאורה הכסא שהונח עליו הנר נעשה בסיס לדבר האסור ונאסר בטלטול, וכיון שיש לכסא זה היתר לאחר השבת, דינו כדבר שיש לו מתירין, שאפילו באלף לא בטל (יו"ד סי' קב), וכל הכסאות צריכים להאסר בטלטול!

אך כיון שלדעת הצל"ח, אין דין דבר שיש לו מתירין בכלים, אלא רק באוכלים, אף שיש החולקים על דבריו, הכריע החזון עובדיה שבאיסור מוקצה שאינו אלא מדרבנן – ספק דרבנן לקולא, ומותרים הכסאות בטלטול.

עוד כתב שם, שאם בעל האולם השכיר את האולם ותכולתו מערב שבת לבעל האירוע, יש להתיר בכל מקרה.

שאלת השבוע

קוץ או שברי זכוכית האם מותר לטלטלם בשבת?

שילה בכר—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 200 ש"ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל"ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה בתוך שאר עם ישראל

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ניתן לשלוח מזל"ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום חמישי.

<< המשך הדבר תורה מעמוד השער <<

לכן התורה חידשה כאן בפרשת בן סורר ומורה, ששיש לדעת, שמצד האמת האב חייב להביא את בנו לבית הדין ולמסור אותו אפילו למיתה, בלי לוותר. על ידי שישמעו ישראל פרשה זו - "כל ישראל ישמעו ויראו" ולא ישימו יהבם על כך שקראם בנים, שכמו שבבית דין של מטה חייב האב למסור את בנו לדין, כך גם הדין בבית דין של מעלה.

האדם צריך להשתדל ולהצליח לעמוד בכל הניסיונות, ולדאוג ש"בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים" (קהלת ח, ט). ואל לו לאדם להתפתות אחר עצת יצרו, וכמו שמובא במסכת אבות (ד, כב): "ודע שהכל לפי החשבון ואל יבטיחך יצרך שהשאול בית מנוס לך".

שבת שלום!